

Téma 4: Teorie fotografického obrazu

Mark Klett, Byron kontrolující pozici měsíce na svém laptopu, 1997, fotografie

Počátky fotografie

Daguerrotypie, 1839

Louis Daguerre

Nicephore Niepce

Daguerre, Zátiší v ateliéru, 1837

Negativ – positiv

Hippolyte Bayard

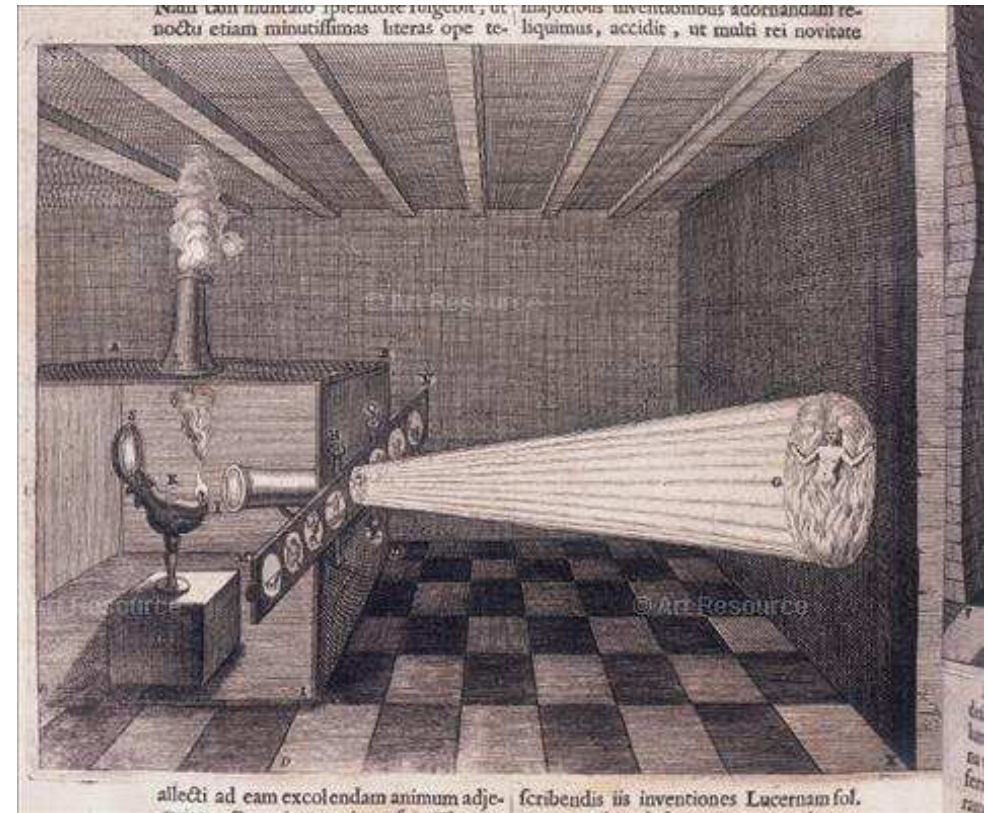
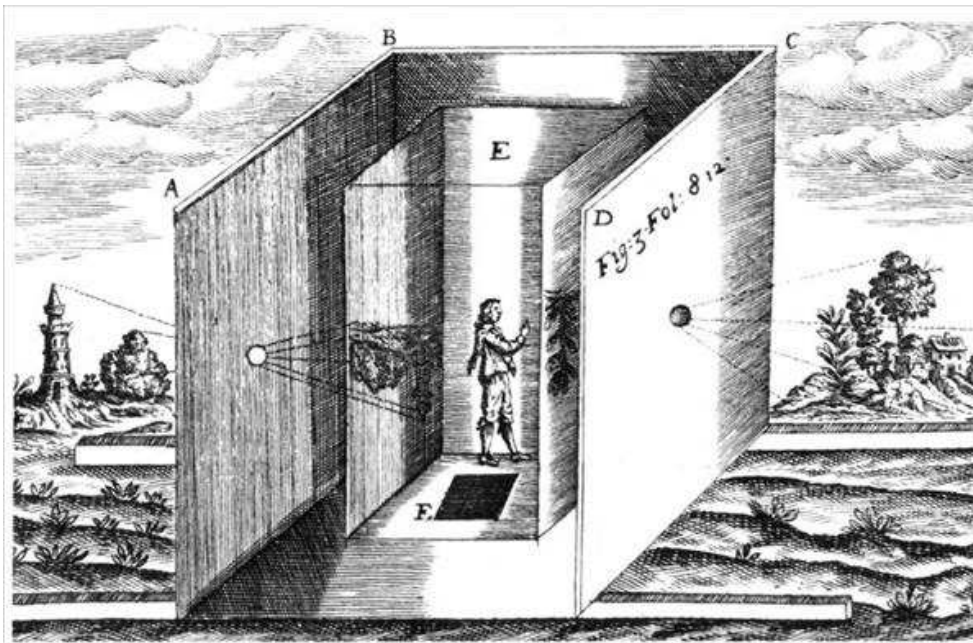
Fox Talbot

Bayard, Autoportrét jako utopený muž, 1840

Camera obscura

A. Kirchner, *Ars magna lucis et umbrae*, 1671

Fotogenie

Zachycení okamžiku: snímky z filmů *Bláznivý Petříček* (J.-L. Godard, 1965), *Boy Meets Girls* (L. Carax, 1984)

Henry Cartier-Bresson

Skok, 1932

Fotografie soutěží
s malířstvím:

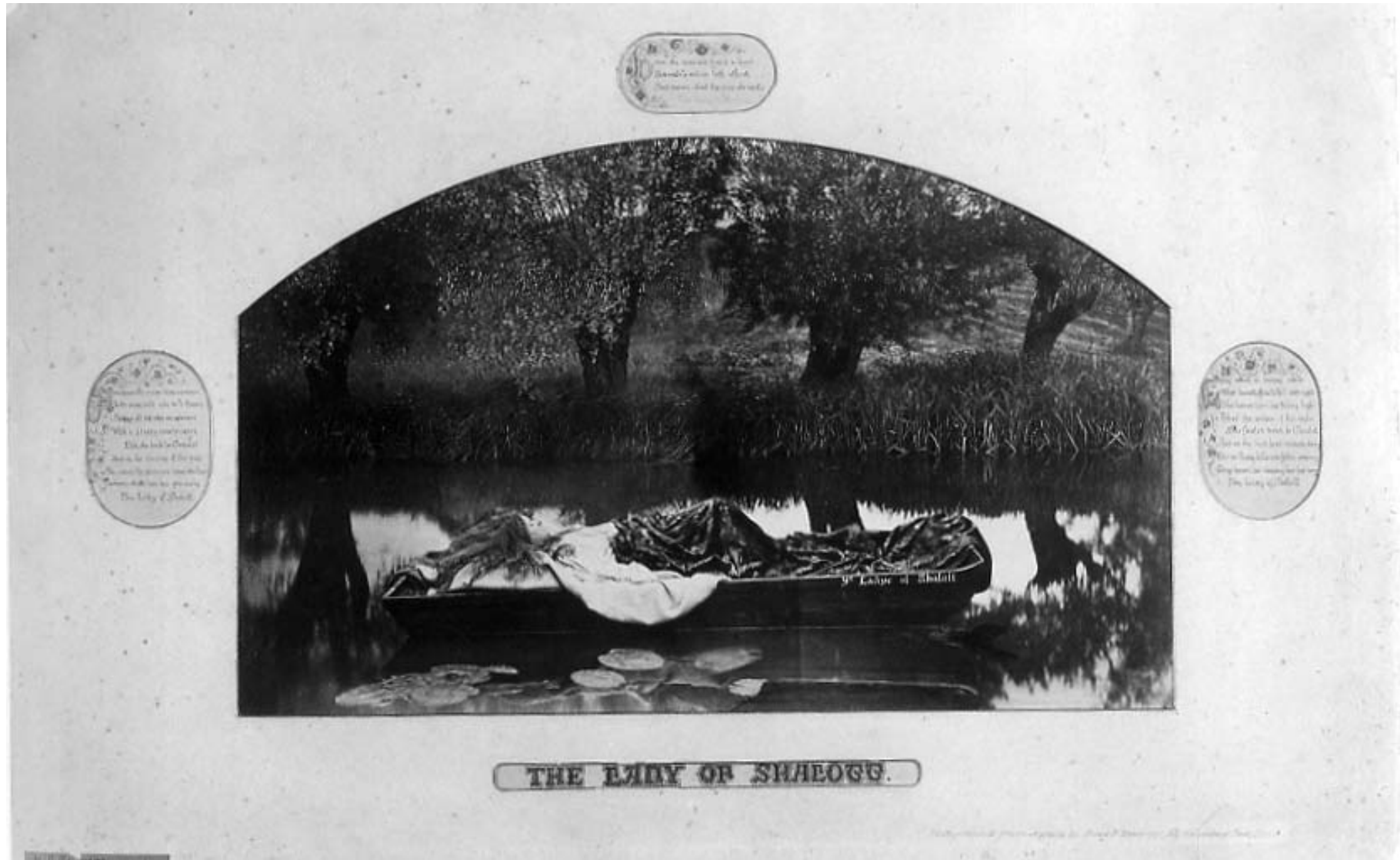
Adam Salomon,
Portrét Jeana
Jacquese Ampéra
cca 1860

Piktorialistická fotografie
Henry Peach Robinson
Fading away, 1858

Henry Peach Robinson The Lady of Shalott, 1861

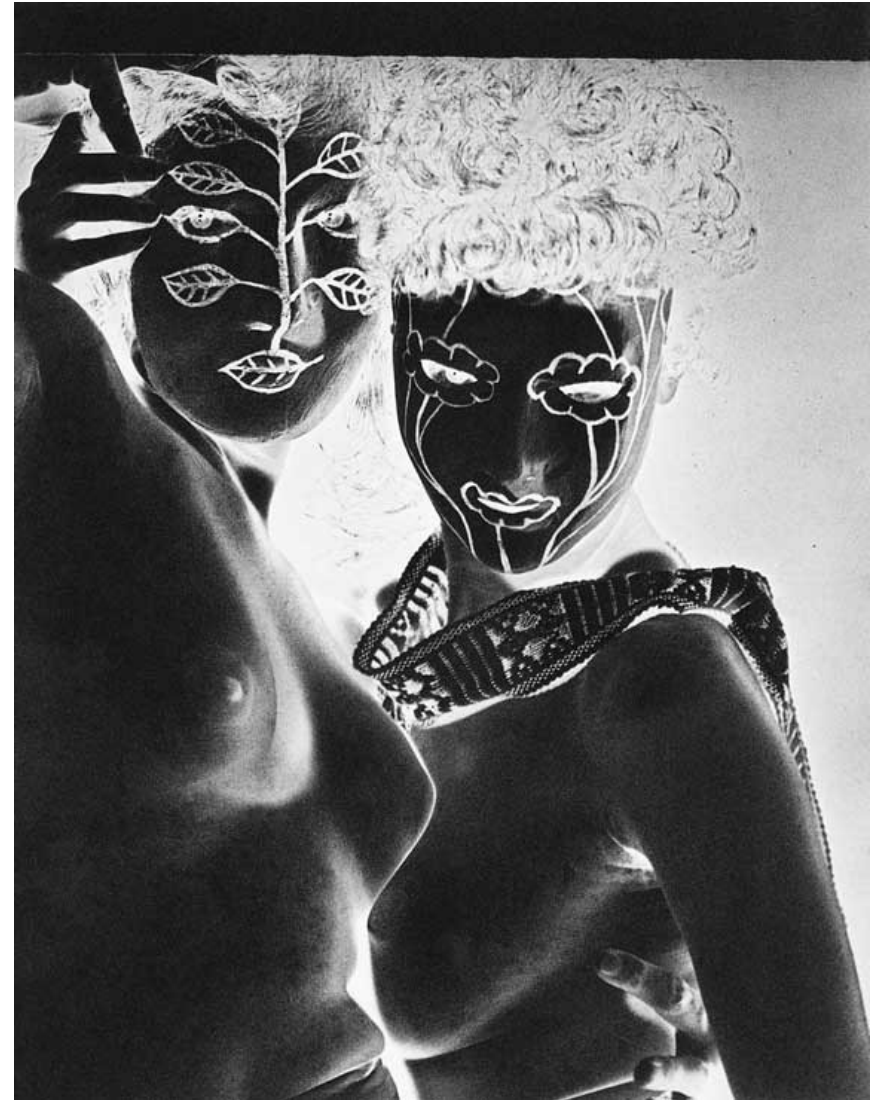
Niepce a Daguerre: reprodukce světa W. H. Fox Talbot: „photogenic drawings“

Man Ray

rayogram

solarizovaná fotografie

Piktorialismus

E. Stieglitz

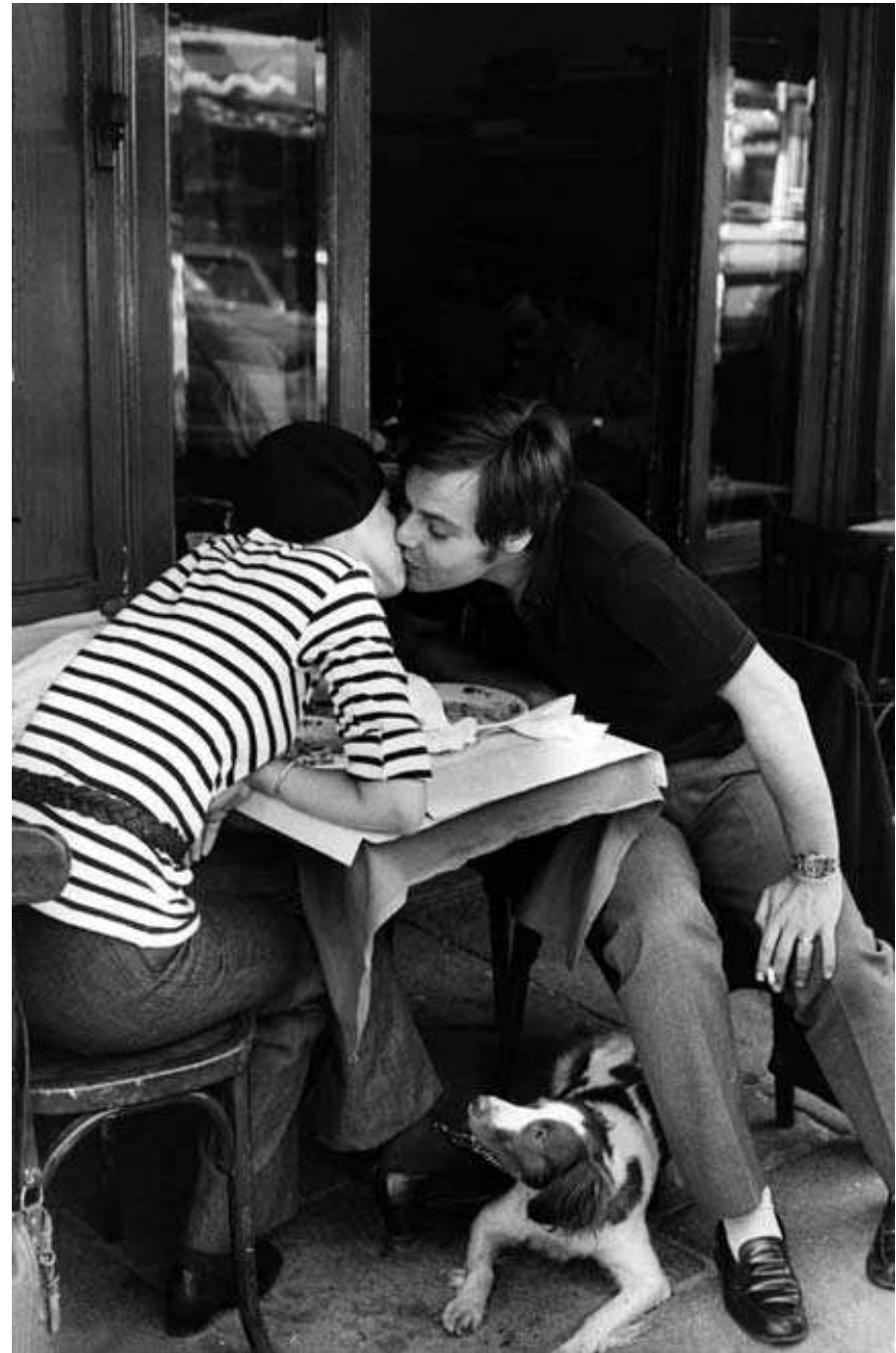
Zima na 5. avenue

1893

„Rozhodující okamžik“

Henry Cartier-Bresson
Pouliční kavárna, Paříž
1969

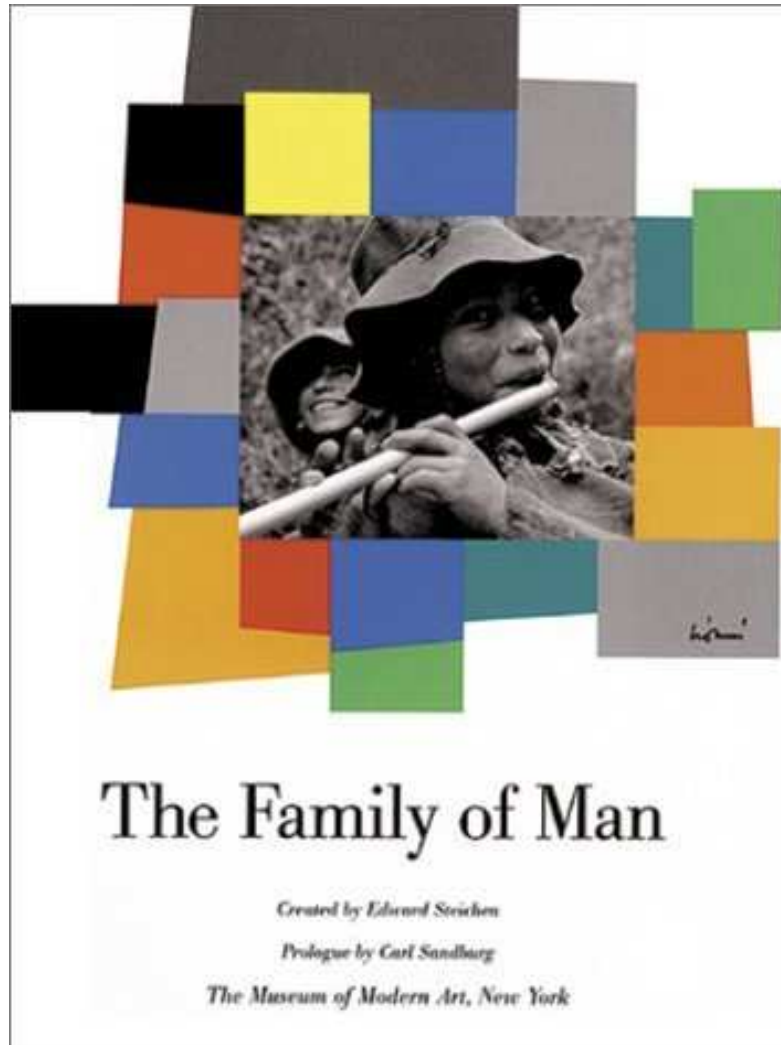
Robert Doisneau

cyklus *Tři sekundy věčnosti*, 1948-1951

Výstava *The Family of Man*

New York, Museum of Modern Art, 1955
autor výstavy: Edward Steichen

Robert Frank

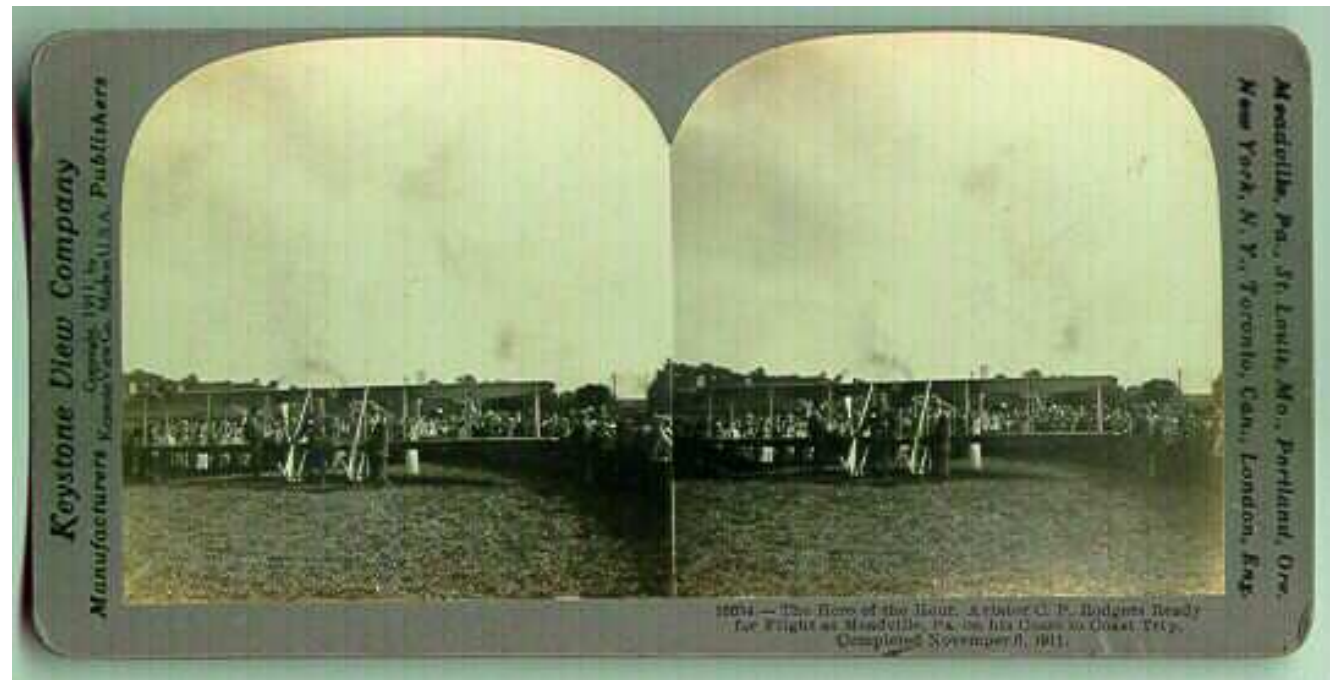
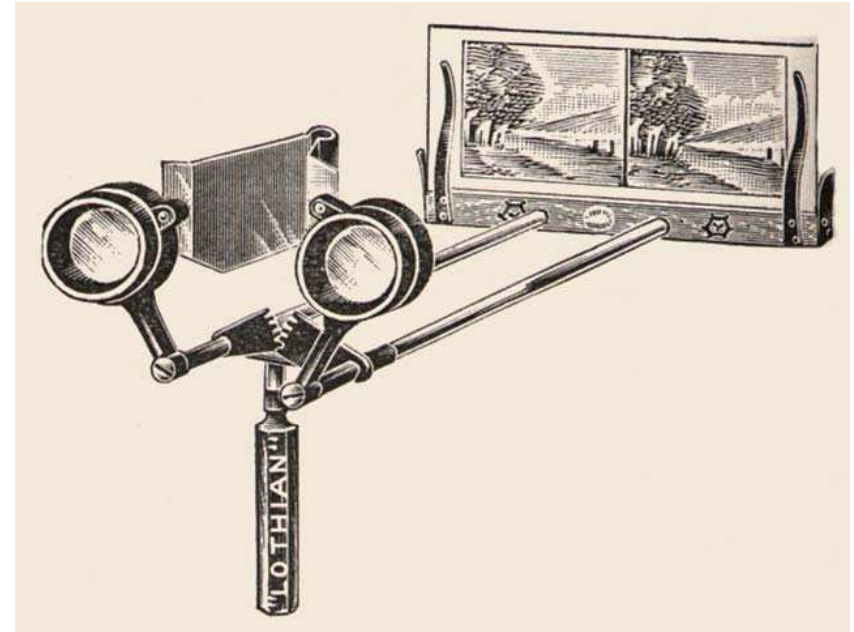
The Americans, 1955-56, titulní foto

Robert Frank
z cyklu Bus Photographs, 1958

Stereoskopie

Zlatý věk fotožurnalismu

Life, Vu, Illustration ... Mladý svět

Max Buchartz
Lotta (oko), cca 1927

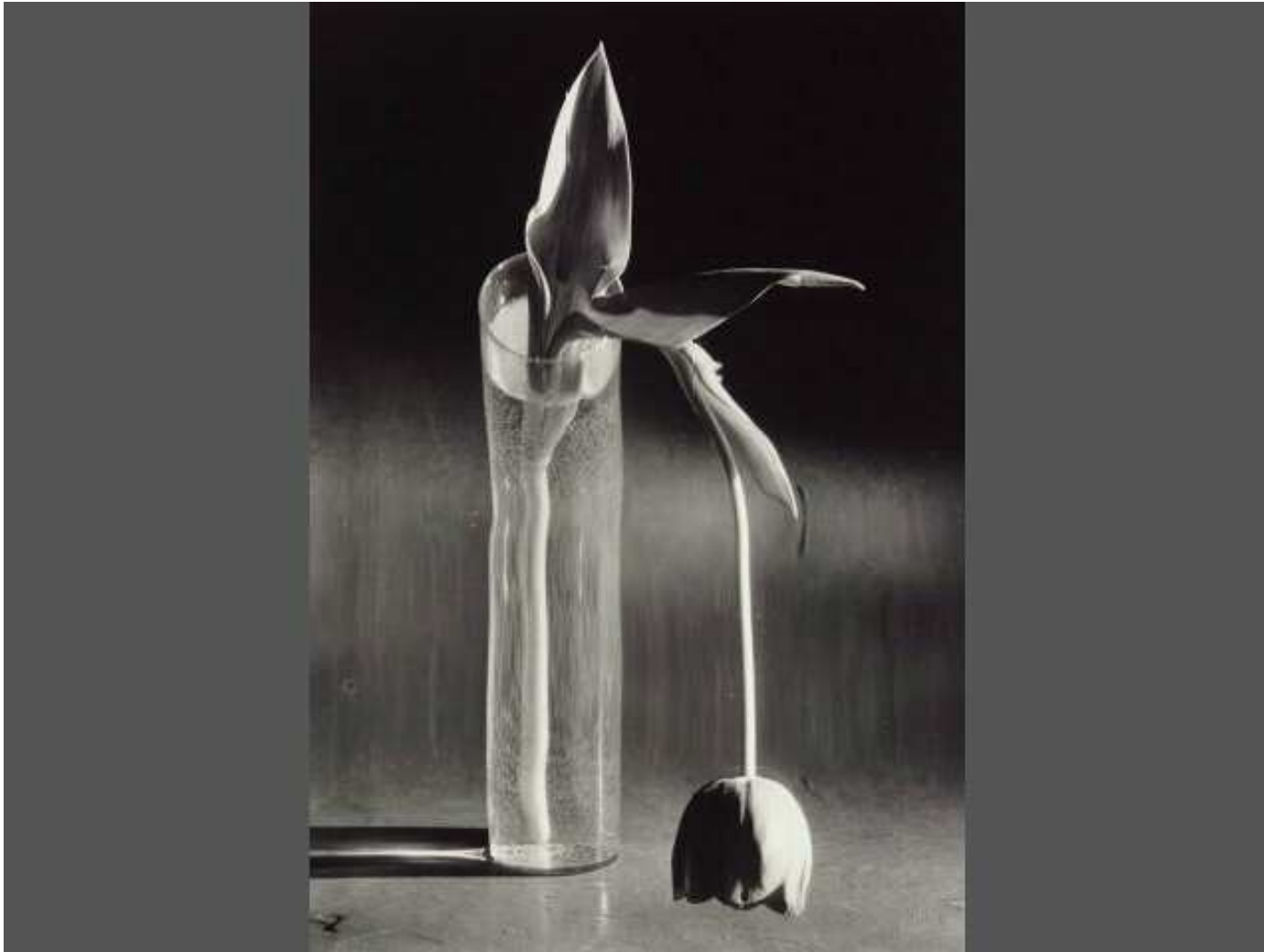
Man Ray

Okno, cca 1930

André Kertész

Melancholický tulipán, 1939

Jeff Wall Tatoos and Shadows, 2000

André Kertész
Bez názvu
(zátiší), 1974

Cindy Sherman

Nepojmenovaný filmový záběr č. 10

Cindy Sherman

Nepojmenovaný filmový záběr č. 21

Erich Salomon

reportážní snímky, 1930, 1931

Robert Capa
Near Cerro Murano, 5. 9. 1936

Eugene Atget

Fontaine du passage, 6 rue des Guillemites, 1911

Un Coin du quai de la Tournelle, 5e arrondissement, 1910-11

Eugene Atget

Au Tambour, 63 quai de la Tournelle, 1908

Obchod, Avenue des gobelins, 1925

Teorie fotografie

Walter Benjamin

W. Benjamin, *Malé dějiny fotografie* (1931). Reaguje na názor, že umění si nesmí pomáhat mechanickými pomůckami: „Zde vystupuje ve vší své těžkopádné hrubosti šosácké pojetí umění, odmítající jakoukoliv technickou úvahu, přesto však tušící svou záhubu s provokativním nástupem nové techniky. Nicméně bylo to právě toto fetišistické pojetí umění, s nímž zápasili teoretikové fotografie téměř celé jedno století, samozřejmě aniž by dosáhli sebemenšího výsledku, neboť jim nešlo o nic víc než získat pro svého fotografa „pověřující listiny“ od soudcovské stolice, kterou fotograf sám převrátil.“

Dívejte se na takový obrázek dostatečně dlouho a uvědomíte si, nakolik se znovu sešly protiklady: ta nejexaktnější technika je schopna dát svým výrobkům magickou hodnotu, kterou namalovaný obraz navždy postrádá. Ať je fotograf jakkoliv zručný, ať jakkoliv pečlivě vybírá pózu svého modelu, divák vždy pocítí neodolatelně nutkání, hledat droboučkou jiskřičku náhody, okamžiku, ve kterém skutečnost, taková jaká byla, vtiskla svůj charakter obrázku; najít ten nepatrný bod, v němž se v bezprostřednosti toho dávno minulého okamžiku uložila budoucnost tak přesvědčivě, že ji můžeme znovu objevit.“

Benjamin ocenil fotografa E. Atgeta, který fotografoval ulice jako liduprázdné a díky tomu se jeho snímky stávají „doličným předmětem historického procesu“ a vyžadují specifickou recepci. (*Umělecké dílo ve věku své technické reprodukovatelnosti*, 1936)

Na Benjamina se odvolává postmoderní teoretik Douglas Crimp a další autoři.

Teorie fotografie

Roland Barthes

R. Barthes, *Světlá komora*, 1980. O fotografii napsal: "Je bláznivá anebo moudrá? Fotografie může být jedním i druhým: je moudrá, zůstává-li její realismus relativní, temperovaný estetickými či empirickými zvyklostmi (listovat ilustrovaným časopisem u holiče, u zubaře); bláznivá, jeli tento realismus absolutní, a, lze-li to tak říci, originální. (...) Musím volit sám: buď podřídím to, co předvádí, civilizovanému kódu dokonalých iluzí, anebo v ní budu čelit procitání ne-polapitelné reality."

"Jiným prostředkem k tomu, jak přivést Fotografie ke zmoudření, je zveřejnit ji, zestádnit, zbanalizovat ji, aby již nemusela čelit žádnému jinému obrazu, vzhledem k němuž by se musela nějak vyznačovat, stvrzovat svou zvláštnost, svůj skandál, své bláznovství. To se děje v naší společnosti, v níž fotografie svou tyraní likviduje jiné obrazy: nikde již nejsou rytiny anebo figurativní (neabstraktní) malby."

Klíčové pojmy: studium – obvyklý symbolický význam fotografie, punctum – osobní význam pro diváka, to co jej bezprostředně oslovuje.

Susan Sontagová, O fotografii, 1973 (české vydání 2002)

„Od nedávna má fotografie tak široké uplatnění, že ji většina lidí neprovozuje jako umění. Je hlavně společenským ritem, obranou před úzkostí a prostředkem moci.“

*Anne Leibowitz,
Susan Sontag*

